

Rolnummers 6782, 6784, 6785 en 6786
Arrest nr. 52/2019 van 4 april 2019

A R R E S T

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van het decreet van het Waalse Gewest van 18 mei 2017 tot wijziging van de artikelen 3, 15 en 16 en tot invoeging van een artikel 45ter in de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, ingesteld door de vzw « Coördinatie Comité van Joodse Organisaties van België. Section belge du Congrès juif mondial et Congrès juif européen » en anderen, door het Centraal Israëlitisch Consistorie van België en anderen, door de vzw « Mosquée Arrahma - Association de foi et pratique de la religion islamique de Marchienne-au-Pont » en anderen en door het Executief van de Moslims van België en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Alen en F. Daoût, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Snappe, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet, R. Leysen, J. Moerman en M. Pâques, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter A. Alen,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 28 november 2017 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 29 november 2017, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 2 en 3 van het decreet van het Waalse Gewest van 18 mei 2017 tot wijziging van de artikelen 3, 15 en 16 en tot invoeging van een artikel 45ter in de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 1 juni 2017) door de vzw « Coördinatie Comité van Joodse Organisaties van België. Section belge du Congrès juif mondial et Congrès juif européen », Yohan Benizri, Liliane Seidman en Jacques Grunicky, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Cloots en Mr. S. Sottiaux, advocaten bij de balie te Antwerpen.

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 28 november 2017 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 30 november 2017, is beroep tot vernietiging ingesteld van hetzelfde decreet door het Centraal Israëlitisch Consistorie van België, de « Communauté Israélite de Waterloo et du Brabant Sud », de « Communauté Israélite de Charleroi », de « Communauté Israélite de Liège », de « Communauté Israélite d'Arlon », de Israëlitische Gemeente van Antwerpen Machsike Hadass, de Israëlitische Gemeente van Antwerpen Shomre Hadass, Albert Guigui, Jacob Benzennou, Joshua Nejman, Eric Globen, Isaac Weiss, de bvba « Hodaya », Bluma Friedman, Penina Soudry en Jeannine Béatrice Wisnia, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz, Mr. C. Caillet en Mr. E. Maes, advocaten bij de balie te Brussel.

c. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 30 november 2017 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 1 december 2017, is beroep tot vernietiging ingesteld van hetzelfde decreet door de vzw « Mosquée Arrahma - Association de foi et pratique de la religion islamique de Marchienne-au-Pont », de vzw « Assakina », de vzw « Association de Foi et de Pratique de la Religion islamique de Charleroi », de vzw « Association de foi et de pratique de la religion islamique », de bvba « Assakina », de bvba « Goraya », de bvba « Nassiri », de bvba « Halal New Gourmet », de bvba « Ryfy », de cvba « Gilly Bazar », Abderrahim Lahssini, Boujemâ Zahiri, Samir Allali en Mohamed-Anis Ben Hmouda, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. D. Philippe, Mr. I. Akrouh en Mr. M. Clément de Cléty, advocaten bij de balie te Brussel.

d. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 30 november 2017 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 4 december 2017, is beroep tot vernietiging ingesteld van hetzelfde decreet door het Executief van de Moslims van België, de Coördinatieraad van de islamitische instellingen van België, de ivzw « Internationale vereniging Diyanet van België », de vzw « Islamitische Federatie van België », de vzw « Rassemblement des Musulmans de Belgique », de vzw « Union des mosquées de la Province de Liège », de vzw « Unie van Moskeeën en Islamitische verenigingen van Limburg », Hasan Batakli, Tahar Chahbi en Semsettin Ugurlu, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Roets, advocaat bij de balie te Antwerpen.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 6782, 6784, 6785 en 6786 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- de Vlaamse Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J.-F. De Bock en Mr. V. De Schepper, advocaten bij de balie te Brussel (in alle zaken);

- de voorzitter van het Waals Parlement, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Moërynck, advocaat bij de balie te Brussel (in alle zaken);

- de Waalse Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. X. Drion, advocaat bij de balie te Luik (in alle zaken);

- Marcel Lehrer en Nochem Jakobovics, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Ronse en Mr. D. Smets, advocaten bij de balie van West-Vlaanderen (in alle zaken);

- Moishe Friedman (in de zaak nr. 6784);

- het Centraal Israëlitisch Consistorie van België, de « Communauté Israélite de Waterloo et du Brabant Sud », de « Communauté Israélite de Charleroi », de « Communauté Israélite de Liège », de « Communauté Israélite d'Arlon », de Israëlitische Gemeente van Antwerpen Machsike Hadass, de Israëlitische Gemeente van Antwerpen Shomre Hadass, de Portugees-Israëlitische Gemeenschap van Antwerpen Beth Mosche, Albert Guigui, Jacob Benzennou, Joshua Nejman, Eric Globen, Josef Cohen Tarab, Daniel Kalter, Amram Benizri, het Forum der Joodse Organisaties, Isaac Weiss, de bvba « Hodaya », de bvba « Stogel Catering », Bluma Friedman, Penina Soudry, Georges Friedmann, Jeannine Béatrice Wisnia, Joel Reitzer, Josef Herczl, Samuel Friedman, Abraham Dellafaille, Jeroen Le Jeune, Marianne Faes, David Vandeputte, Els Segers, David Norero Sánchez, Rosa De Bruyn, Johan Declerck, Maaike Niemeijer, Oscar Rener, I. Braeckman, Jacob David Domb, Elyahu Rabinowitz, Rachel Seletski-Rabinowitz, Rachel Kornfeld, Israel Bas, Gershon Tiefenbrunner, Lipot Mandel, David Kuperberg, Wolf W. Frank, Abraham Mozes Kornfeld, Rachel Kornfeld, Joseph Lieberman, Chaim Lubelski, Abraham Ruben de Wolff, Henri Widawski, Yisrael Weiss, Eduard Rosner, Eliezga Lubelsky, Naphtali Weil, Avrohom Lemberger, Mordehai Ulman, Ruven König, Zoltan Davidovits, Ida Bramdafer, Charles Wilk, Daniel Haas, Shoshanna Haas, Joseph Hus, H. Looten, B. Deleeuw, Jacob Schmelczer, Isaak Friedman, Perel Kohen, Samuel Bamberger, Miriam Zafir, Itzhak Perelman, Daniel Klopman, Sylvain Sobel, Nachmen Rubinstein, Ascher Ollech, Myriam Goldstein, Joseph Grossman, Salomon Kohn, Jacques König, Isaac Wajzman, Simon Stern, Arie Stern, Salomon Zimmer, Bernard Grossmann, Myriam Bigard, Larry Hirsch, Shmoel Bodner, Abraham Mehler, Pinhas Bernstein, Josef Weisz, Marcel Schächter, Gisèle R. Gutfreund, Marcel Schächter, Baroch Ollech, Yitzhak Spra, Chana Grausz, Ben Zion Goldstein, Nachmen Yehuda Silberman, Chajim Shpitzer, Mozes Haim Sobel, Eliezer Marelus, Moshe Blizinsky, Rivka Najman, Gita Galitzky, Ollech Wolf, Alexander Fogel, Pinches Schmelczer, Samuel Shuman, Israel Rabinowitz, Jacob Hirschler, Abraham Weiss, Sarah Krausz, Jochanan Stern Moshe, Jeschurun Hochhauser, Solomon Schwartz, Mandel Eckstem, E. Lapschuer, Samuel Ollech, Bernard Friedman, Gerald Freilich, Yaakov Gruzman, Malka Mandelovics, Mindel Sobel, Itshak Teller, Raphaël Benizri, Elie Fried, Zachariah Herzog, Oscar Pfefferman, Stephan Pollak, Sander Smull, Alexander Monderer, Samuel Muller, M. Stern, Abraham Bornstein, Regina Sluszný, Moshe Knobloch, Holles Jitzchok, Bella Kwadrat, Jacky Guttman, Malka Nussbaum, Elchanan Klagsbald, David Wolf, Georges Kleinfeld, Elie Dreyfus, Israel Heimann, Sally Elyovics, Szabtai Slavaticki, Gershon Lehrer, Marcus Elias Finkelsztejn, Margaret Glejser-Moskovits, Jacob Perlberger, Anna Landau, Joseph Stern, Alain Gutfreund, Dov Held, Rose Nagiel, Aaron Heskell, Israel König,

Abraham Sztrykler, Joseph Cohen, Silvain Freylich, Maurice Thursch, Lande Sulamith, Chaim Silberman, Henri Karniol, Willy Maier, Eli Pluczenic, Martin Weisz, Esther Rotstein, Bernardo Rotstein, Aharon Friedman, Salomon Gutwirth, Mihai Epstein, Baruch Ostreicher, Avrohom Grunwald, Ety Mandelovics, Alain Geldzahler, Maurice Perl, Alexander Margulies, Bernard Perl, Isi Morsel, Yosef Monheit, Baruch Ostreicher, Blima Herstik, Dan Sterling, Aron M. Friedman, Yehuda Berger, Sara Gold, Eliezer Sternlicht, Jitta Berger, Daniel Kahn, Chava Rubinstein, Adèle Rubinstein, Sara Rabinowitz, Judith Grunfeld, Shir Silberman, Samuel Ollech, Abraham Berger, Noemi Ollech, Chaim Farber, Israel Lindenbaum, Malka Herschkovitz, Meir Aush, Eliyahu Katz, Simon Gluck, David Moshe, I. Mantel, Eliezer Weill, B. Schreiber, Abraham Nussbaum, Gertrude Wajzman, Maurice Neumann, Ester Hanfling, Rafael Daum, Joel Gluckman, Victor W. Gluckman, Nelly Moskovits, Samuel Gluckman, Yehuda Tesler, Porges Meyer, Isidor Kohn, Israel Sobel, M. Glejser, Moische Fetman, Zwi Gross, Salomon Sieradzki, Aaron Tsvi Schreiber, B. Rothschild, Malka Berkovits, Moshe Aharon Binder, Golda Katz, Bathia Kornfeld, Menachem Katz, Moishi Katz en Devora Katz, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz, Mr. C. Caillet en Mr. E. Maes (in de zaak nr. 6782);

- de Portugees-Israëlitische Gemeenschap van Antwerpen Beth Mosche, Josef Cohen Tarab, Daniel Kalter, Amram Benizri, het Forum der Joodse Organisaties, de bvba « Stogel Catering », Georges Friedmann, Joel Reitzer, Josef Herczl, Samuel Friedman, Abraham Dellafaille, Jeroen Le Jeune, Marianne Faes, David Vandeputte, Els Segers, David Norero Sánchez, Rosa De Bruyn, Johan Declerck, Maaike Niemeijer, O. Reiner, I. Braeckman, Jacob David Domb, Elyahu Rabinowitz, Rachel Seletski-Rabinowitz, Rachel Kornfeld, Israel Bas, Gershon Tiefenbrunner, Lipot Mandel, David Kuperberg, Wolf W. Frank, Abraham Mozes Kornfeld, Rachel Kornfeld, Joseph Lieberman, Chaim Lubelski, Abraham Ruben de Wolff, Henri Widawski, Yisrael Weiss, Eduard Rosner, Eliezga Lubelsky, Naphtali Weil, Avrohom Lemberger, Mordehai Ulman, Ruven König, Zoltan Davidovits, Ida Bramdafer, Charles Wilk, Daniel Haas, Shoshanna Haas, Joseph Hus, H. Looten, B. Deleeuw, Jacob Schmeltzer, Isaak Friedman, Perel Kohen, Samuel Bamberger, Miriam Zafir, Itzhak Perelman, Daniel Klopman, Sylvain Sobel, Nachmen Rubinstein, Ascher Ollech, Myriam Goldstein, Joseph Grossman, Salomon Kohn, Jacques König, Isaac Wajzman, Simon Stern, Arie Stern, Salomon Zimmer, Bernard Grossmann, Myriam Bigard, Larry Hirsch, Shmoel Bodner, Abraham Mehler, Pinhas Bernstein, Josef Weisz, Marcel Schächter, Gisèle R. Gutfreund, Marcel Schächter, Baroch Ollech, Yitzhak Spra, Chana Grausz, Ben Zion Goldstein, Nachmen Yehuda Silberman, Chajim Shpitzer, Mozes Haim Sobel, Eliezer Marelus, Moshe Blizinsky, Rivka Najman, Gita Galitzky, Ollech Wolf, Alexander Fogel, Pinches Schmeltzer, Samuel Shuman, Israel Rabinowitz, Jacob Hirschler, Abraham Weiss, Sarah Krausz, Jochanan Stern Moshe, Jeschurun Hochhauser, Solomon Schwartz, Mandel Eckstem, E. Lapschuer, Samuel Ollech, Bernard Friedman, Gerald Freilich, Yaakov Gruzman, Malka Mandelovics, Mindel Sobel, Itshak Teller, Raphaël Benizri, Elie Fried, Zachariah Herzog, Oscar Pfefferman, Stephan Pollak, Sander Smull, Alexander Monderer, Samuel Muller, M. Stern, Abraham Bornstein, Regina Sluszný, Moshe Knobloch, Holles Jitzchok, Bella Kwadrat, Jacky Guttman, Malka Nussbaum, Elchanan Klagsbald, David Wolf, Georges Kleinfeld, Elie Dreyfus, Israel Heimann, Sally Elyovics, Szabtai Slavaticki, Gershon Lehrer, Marcus Elias Finkelsztejn, Margaret Glejser-Moskovits, Jacob Perlberger, Anna Landau, Joseph Stern, Alain Gutfreund, Dov Held, Rose Nagiel, Aaron Heskell, Israel König, Abraham Sztrykler, Joseph Cohen, Silvain Freylich, Maurice Thursch, Lande Sulamith, Chaim Silberman, Henri Karniol, Willy Maier, Eli Pluczenic, Martin Weisz, Esther Rotstein, Bernardo Rotstein, Aharon Friedman, Salomon Gutwirth, Mihai Epstein, Baruch Ostreicher,

Avrohom Grunwald, Ety Mandelovics, Alain Geldzahler, Maurice Perl, Alexander Margulies, Bernard Perl, Isi Morsel, Yosef Monheit, Baruch Ostreicher, Blima Herstik, Dan Sterling, Aron M. Friedman, Yehuda Berger, Sara Gold, Eliezer Sternlicht, Jitta Berger, Daniel Kahn, Chava Rubinstein, Adèle Rubinstein, Sara Rabinowitz, Judith Grunfeld, Shir Silberman, Samuel Ollech, Abraham Berger, Noemi Ollech, Chaim Farber, Israel Lindenbaum, Malka HersHKovitz, Meir Aush, Eliyahu Katz, Simon Gluck, David Moshe, I. Mantel, Eliezer Weill, B. Schreiber, Abraham Nussbaum, Gertrude Wajzman, Maurice Neumann, Ester Hanfling, Rafael Daum, Joel Gluckman, Victor W. Gluckman, Nelly Moskovits, Samuel Gluckman, Yehuda Tesler, Porges Meyer, Isidor Kohn, Israel Sobel, M. Glejser, Moische Fetman, Zwi Gross, Salomon Sieradzki, Aaron Tsvi Schreiber, B. Rothschild, Malka Berkovits, Moshe Aharon Binder, Golda Katz, Bathia Kornfeld, Menachem Katz, Moishi Katz en Devora Katz, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz, Mr. C. Caillet en Mr. E. Maes (in de zaak nr. 6784);

- de vzw « Global Action in the Interest of Animals » (GAIA), bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Godfroid, advocaat bij de balie te Brussel (in alle zaken);

- de vzw « Fédération Islamique de Belgique section de Charleroi », de vzw « Mosquée Diyanet et Centre Culturel-Sportif à Charleroi » en de vzw « Collectif Contre l'Islamophobie en Belgique », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. D. Philippe, Mr. I. Akrouh en Mr. M. Clément de Cléty (in alle zaken).

De verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- de Vlaamse Regering (in alle zaken);
- de voorzitter van het Waals Parlement (in alle zaken);
- de Waalse Regering (in alle zaken);
- Marcel Lehrer en Nochem Jakobovics (in alle zaken);
- de Portugees-Israëlitische Gemeenschap van Antwerpen Beth Mosche en anderen (in de zaak nr. 6784);
- het Centraal Israëlitisch Consistorie van België en anderen (in de zaak nr. 6782);
- de vzw « Global Action in the Interest of Animals » (GAIA) (in alle zaken).

Bij beschikking van 14 november 2018 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 23 januari 2019.

Op de openbare terechtzitting van 23 januari 2019 :

- zijn verschenen :

. Mr. E. Cloots, voor de vzw « Coördinatie Comité van Joodse Organisaties van België. Section belge du Congrès juif mondial et Congrès juif européen » en anderen (verzoekende partijen in de zaak nr. 6782);

. Mr. E. Jacobowitz, Mr. C. Caillet en Mr. E. Maes, voor het Centraal Israëlitisch Consistorie van België en anderen (verzoekende partijen in de zaak nr. 6784 en tussenkomende partijen in de zaak nr. 6782) en voor de Portugees-Israëlitische Gemeenschap van Antwerpen Beth Mosche en anderen (tussenkomende partijen in de zaak nr. 6784);

. Mr. I. Akrouh en Mr. M. Clément de Cléty, voor de vzw « Mosquée Arrahma - Association de foi et pratique de la religion islamique de Marchienne-au-Pont » en anderen (verzoekende partijen in de zaak nr. 6785) en voor de vzw « Fédération Islamique de Belgique section de Charleroi » en anderen (tussenkomende partijen in alle zaken);

. Mr. J. Roets, voor het Executief van de Moslims van België en anderen (verzoekende partijen in de zaak nr. 6786);

. Moishe Friedman, in eigen persoon (tussenkomende partij in de zaak nr. 6784);

. Mr. S. Ronse, voor Marcel Lehrer en Nochem Jakobovics (tussenkomende partijen in alle zaken);

. Mr. A. Godfroid, voor de vzw « Global Action in the Interest of Animals » (GAIA) (tussenkomende partij in alle zaken);

. Mr. J.-F. De Bock en Mr. V. De Schepper, voor de Vlaamse Regering (in alle zaken);

. Mr. P. Moërynck en Mr. J. Laurent, advocaat bij de balie te Brussel, voor de voorzitter van het Waals Parlement (in alle zaken);

. Mr. X. Drion, voor de Waalse Regering (in alle zaken).

- hebben de rechters-verslaggevers J. Moerman en T. Giet verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde partijen gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. In rechte

- A -

A.1. Bij brief van 16 januari 2019 vestigt de voorzitter van het Waals Parlement de aandacht van het Hof op het decreet van het Waalse Gewest van 4 oktober 2018 « betreffende het Waalse Dierenwelzijnwetboek », bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 31 december 2018.

A.2. Hij wijst erop dat artikel 24 van dat decreet de wet van 14 augustus 1986 « betreffende de bescherming en het welzijn der dieren », behoudens de artikelen 20 tot 30/1 ervan, opheft, en dat artikel 28, eerste lid, van dat decreet erin voorziet dat het decreet in werking treedt op 1 januari 2019. Hij is van oordeel dat uit het voorgaande volgt dat de beroepen in de zaken nrs. 6782, 6784, 6785 en 6786 zonder voorwerp zijn geworden.

- B -

B.1. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 6782, 6784, 6785 en 6786 vorderen de gehele, dan wel gedeeltelijke vernietiging van het decreet van het Waalse Gewest van 18 mei 2017 « tot wijziging van de artikelen 3, 15 en 16 en tot invoeging van een artikel 45ter in de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren », dat bepaalt :

« Artikel 1. In artikel 3 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° de nrs. 13 en 14 worden vervangen door wat volgt :

‘ 13. Doden : elk opzettelijk toegepast procedé dat de dood van een dier veroorzaakt;

14. Slachten : het doden van dieren bestemd voor menselijk verbruik; ’;

2° er wordt een punt 14.1 ingevoegd, luidend als volgt :

‘ 14.1. Verdoven : elk opzettelijk toegepast procedé dat een pijnloos bewustzijns- en gevoeligheidsverlies veroorzaakt, met inbegrip van elk procedé waarbij de dood onmiddellijk intreedt; ’.

Art. 2. Artikel 15 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 15. Een gewerveld dier mag slechts worden gedood door een persoon die daarvoor de nodige kennis en bekwaamheid heeft en volgens de meest selectieve, de snelste en de minst pijnlijke methode.

Een gewerveld dier wordt enkel gedood na verdoving of bedwelming, behoudens :

- 1° overmacht;
- 2° beoefenen van jacht of visvangst;
- 3° bestrijding van schadelijke organismen.

Indien het doden van dieren het voorwerp uitmaakt van bijzondere slachtmethodes, voorgeschreven door de ritus van een eredienst, moet het bedwelmingsprocedé omkeerbaar zijn en mag het niet de dood van het dier tot gevolg hebben. ’.

Art. 3. Artikel 16 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 16. De Regering stelt de voorwaarden en de nadere regels vast voor :

1° de bekwaamheid van het personeel werkzaam in de slachthuizen en van de personen die deelnemen aan het doden van de dieren, met inbegrip van het invoeren van vormingen en examens, evenals het afleveren, het intrekken en het opschorten van in dat kader afgeleverde getuigschriften;

2° de kwalificatie van de personen die gemachtigd zijn om het doden van een dier uit te voeren;

3° de controle van de slachtvoorwaarden;

4° de bouw, inrichting en uitrusting van slachthuizen;

5° het gebruik van producten of materieel bestemd voor het doden van dieren. ’.

Art. 4. In hoofdstuk XII van dezelfde wet wordt een artikel 45ter ingevoegd, luidend als volgt :

‘ Art 45ter. Tot 31 augustus 2019 is artikel 15 niet van toepassing op slachtingen voorgeschreven door de ritus van een eredienst.

De Regering kan voorzien in de controleprocedure en -voorwaarden waarbij aangetoond wordt dat het slachten ondernomen wordt in het kader van de ritus van een eredienst. ’.

Art. 5. Dit decreet treedt in werking op 1 juni 2018 ».

B.2. Vóór de wijzigingen doorgevoerd bij het bestreden decreet, voorzag de wet van 14 augustus 1986 voor de slachtingen voorgeschreven door de ritus van een eredienst, in een uitzondering op de principiële plicht het dier voorafgaand te verdoven.

Het bestreden decreet heft die uitzondering op, zij het dat daarbij wordt voorzien in een overgangperiode tot en met 31 augustus 2019, tijdens welke het voorschrift betreffende de verdooving van het dier niet van toepassing is op slachtingen voorgeschreven door de ritus van een eredienst (artikel 45ter van de wet van 14 augustus 1986, zoals ingevoegd bij artikel 4 van het bestreden decreet).

B.3. De kritiek van de verzoekende partijen ten aanzien van het bestreden decreet, zoals die blijkt uit de door hen aangevoerde middelen, heeft betrekking op de opheffing van de voormelde uitzondering.

B.4. Artikel 24, eerste lid, 1°, van het Waalse decreet van 4 oktober 2018 « betreffende het Waalse Dierenwelzijnwetboek » bepaalt :

« Opgeheven worden :

1° met uitzondering van de artikelen 20 tot en met 30/1, de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, laatst gewijzigd bij het decreet van 18 mei 2017 ».

Krachtens artikel 28 van het decreet van 4 oktober 2018 treedt die bepaling in werking op 1 januari 2019.

B.5. Uit het voorgaande volgt dat de bestreden bepalingen zijn opgeheven met ingang van 1 januari 2019.

Gelet op het bij het bestreden artikel 4 in de wet van 14 augustus 1986 ingevoegde artikel 45ter, hebben de bestreden bepalingen, wat het door de verzoekende partijen bekritiseerde element ervan betreft, nooit uitwerking gehad.

B.6. De beroepen zijn derhalve zonder voorwerp geworden.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de beroepen.

Aldus gewezen in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 4 april 2019.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

A. Alen